

מפגש מס' 135

דף למנחה

דברי הימים א י"ב - ט"ז

תוכן הפרקים שנלמדו השבוע

פרק י"ב - המלכת דוד ורשימת הגיבורים שהצטרפו אליו עוד לפני המלכתו

פרק י"ג - נסיון ראשון להעלאת הארון לירושלים ומות עוזא

פרק י"ד - בניית בית דוד ומשפחתו; מלחמות דוד בפלשתים.

פרק ט"ו - העלאת הארון לירושלים

פרק ט"ז - סיום העלאת הארון לירושלים והעמדת משמרות לויים משוררים לפני הארון ובמשכן.

הקדמה

כפי שראינו בשיעור הקודם, ספר דברי הימים פותח בתשעה פרקים של רשימות יוחסין, ולאחר מכן מתמקד במלכות דוד. גם רשימות היוחסין מתמקדות בבית דוד ובמקדש - שבט לוי העובד במקדש ושבת בנימין שהוא נחלת השכינה. הפרקים על מלכות דוד מקבילים לפרקים בשמואל ב, אך ישנם הבדלים גדולים במיקוד של שמואל ב לעומת המיקוד של דברי הימים א. בדברי הימים ישנה התמקדות ברורה בהכנות לקראת בניית המקדש: כיבוש ירושלים (י"א); העלאת הארון לירושלים (י"ג; ט"ו-ט"ז); הכנות לבניית המקדש (כ"ב-כ"ט).

בשיעור זה נעסוק בהעלאת הארון לירושלים, המהווה שלב ראשון בדרך אל בניית המקדש. העלאת הארון מתוארת בשמו"ב פרק ו' ובמקביל בדבה"א י"ג, ט"ו, ט"ז. בשיעור זה נתמקד בתיאור בדברי הימים, ובכמה מקומות שווה אותו לתיאור בשמואל.

חלק גדול משיעור זה נכתב על בסיס [מאמרו של הרב יצחק לוי](#).

לימוד מעמיק

העלאת הארון לירושלים

חלק א - נדודי הארון והיחס אליו

המקום הראשון שאליו הובא הארון עם כניסת יהושע לארץ היה אוהל מועד בשיילה (יהושע י"ח, א). לאחר חורבן שיילה בסוף ימיו של עלי, נלקח הארון בשבי הפלשתים, ולאחר 7 חודשים הוא מוחזר לבית שמש, ומשם עובר לקריית יערים (שמו"א ד'-ז'), בעוד המשכן נדד לנוב (שמ"א כ"א) ולאחר חורבן נוב עבר לגבעון (דבה"א כ"א, כט). הניתוק שבין הארון והמשכן ביטא חוסר תשומת לב לארון ה', כפי שמעיד דוד: וְנִסְבָּה אֶת אָרוֹן אֱלֹהֵינוּ אֵלֵינוּ כִּי לֹא דִרְשָׁנָהּ בְּיָמַי שְׂאוֹל (דבה"א י"ג, יג).

מדוע לא דרשו את ארון ה'?

סיפור נפילת הארון בשבי הפלשתים, היה נקודת מפנה ביחס העם אל הארון. באותה מלחמה העם התייחס לארון ה' כחפץ מקודש בעל כחות עצמאיים היכול להושיע אותם מעצם הגעתו אל המחנה. נפילתו של הארון בשבי הפלשתים זעזעה את העם, וגרמה להם לחשוב מחדש על היחס אל הארון. זוהי תקופה יחידה בכל תולדות הארון, מיום שנבנה ועד שנגנז לפני החורבן, שבו היה הארון נתון בידי זרים, ולא מצאנו, ולו מילה אחת בכתובים על ניסיון כלשהו להחזירו, או לפחות צער ואבל על אבדנו. עם שובו של הארון משדה פלשתים (שמו"א ו'), הם אינם יודעים איך להתייחס אליו, ולכן שוב ישנה מגפה קשה הפוגעת בעם, ומזכירה להם שעליהם לכבד את הארון ואת קדושתו, ומצד שני לא לייחס לו כוחות עצמאיים. להתקרב אליו, ולכבדו, אבל בזהירות ובאופן הראוי (להרחבה ראו בפוסטים מאת [הרב אמנון בזק](#); [הרב יגאל אריאל](#); [ד"ר טובה גנזל](#)).

ההתייחסות הזו מורכבת, והעם חושש מההתמודדות, ומשאיר את הארון בנפרד מהמשכן, בבית אבינדב בגבעה, בקרית יערים. מכאן מתחיל תיקון: וַיְהִי מִיּוֹם שִׁבְתָּהּ הָאָרוֹן בְּקָרְיַת יְעָרִים וַיָּדְבוּ הַיָּמִים וַיְהִיו עֹשְׂדִים שָׁנָה וַיִּגְהוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו ה' (שמו"א ז', ב) - תקופה ארוכה שבה מגלה העם בכללו אמונה אמיתית מתוך התקשרות בארון ה', ויש בה משום תיקון לחטא השכחה וההתרחקות הממושכת. למרות זאת, ארון ה' נשאר בנפרד מן המשכן, ובימי שאול לא נזכרת כלל דרישה בארון ה', כפי שמודגש בדברי הימים: כִּי לֹא דִרְשָׁהוּ בְיָמָיו שְׂאוּל (דבה"א י"ג, יג).

חלק ב - מלכות דוד והעלאת הארון לירושלים

עם עלייתו של דוד לכס המלוכה, הוא רואה חשיבות רבה בשינוי היחס אל ארון ה': אִם אָבֹא בְּאֶהָל בֵּיתִי אִם אֶעֱלֶה עַל עֵרֶשׂ יְצוּעֵי אִם אֶתֵּן שֵׁנַת לְעֵינַי לְעַפְעָפֵי תְנוּמָה: עַד אֲמַצֵּא מְקוֹם לָהּ מִשְׁכָּנֹת לְאָבִיר יַעֲקֹב (תהלים קל"ב, ג-ה). ואכן, העלאת הארון היא המעשה הממלכתי הראשון שעשה דוד לאחר כיבוש ירושלים והפיכתה לעיר בירת מלכות ישראל. נשים לב, שדוד איננו מעלה את הארון אל המשכן (בגבעון), אלא לירושלים, עיר הבירה של מלכותו.

שאלה למחשבה:

נסו לחשוב מה משמעות העלאת הארון לירושלים במקום העלאתו לגבעון, למקום המשכן?

אפשרות אחת להבנת המעשה של דוד היא שגבעון היתה עיר של שבט בנימין, ואילו דוד הוא משבט יהודה, ולכן הוא רוצה שארון ה' יהיה איתו, בעיר הבירה שלו. אך נראה שיש כאן עניין מהותי יותר: דוד מבין שגבעון הייתה מקום זמני למשכן, ולכן אין צורך להביא את הארון לגבעון אלא צריך לעשות מהלך גדול יותר: **למצוא מקום ראוי לשכינת ה' בעם ישראל, ואליו להביא את הארון ובו לבנות מקדש קבוע, שהוא יהיה המקום אשר יבחר ה'.** דוד כובש את ירושלים, הנמצאת בין בנימין ליהודה, והופך אותה לעיר הבירה המאוחדת את כל ישראל סביבה. **במקום הממלכתי המאוחד הוא מקים את המרכז הרוחני של עם ישראל.** קודם כל - ע"י העלאת הארון לשם, ולאחר מכן - קביעת מקום המקדש בירושלים ובנייתו, שתבצע בפועל ע"י שלמה בנו.

מתי התרחשה העלאת הארון לירושלים?

בספר שמואל מתוארת קודם כל התבססות מלכות דוד, ורק לאחר מכן העלאת הארון לירושלים (שמו"ב ו'). בעוד שבדברי הימים מתוארים שני שלבי העלאת הארון בשני פרקים נפרדים - העלאתו מקרית יערים עד בית עובד אדום הגתי בפרק י"ג, והעלאתו מבית עובד אדום עד עיר דוד בפרק ט"ז - וביניהם מתוארת ההתבססות המלכותית של דוד בירושלים, הגדלת המשפחה והניצחון על הפלשתים.

שאלה למחשבה:

מה המשמעות של העלאת הארון לפני בסוס המלוכה, לעומת העלאת הארון לאחר ביסוס המלוכה?

לפי הסיפור בספר שמואל, המלכות היא המסד, שעליו, לאחר ביסוסו, נבנה המקדש. לפיכך מבסס דוד תחילה את המלוכה ומנצח את פלשתים, ורק עם השלמת המהלך הזה הוא מעלה את הארון לירושלים.

הסדר שבדברי הימים מציב את העלאת הארון לפני ביסוס מלוכות דוד, ובכך מביע את הרעיון **שהפיכת ירושלים למרכז רוחני היא הבסיס והיעד המשמעותי של מלוכות דוד**. נראה כי ספר שמואל מציג את ההתרחשויות בסדר הכרונולוגי שלהן, ואילו ספר דברי הימים מציג סדר אחר כדי לבטא את כוונותיו של דוד.

שאלה לדין:

העלאת הארון לירושלים, למקום עיר המלוכה, עשויה להיות מתוך מניעים טהורים, של העמדת עבודת ה' במרכז המלוכה. אך מצד שני, היא עלולה להיעשות גם מתוך מניעים פסולים - אישיים או פוליטיים, כך שהארון ישרת את צרכי המלך ונוכחותו בעיר הבירה תהיה למען הגדלת כח המלוכה. כיצד ניתן להבחין בין מניעים טהורים למניעים פסולים ולזקק אותם?

חלק ג - הטעויות והתיקון

העלאת הארון לירושלים נעשית ע"י כל ישראל בשמחה גדולה: ויעל דָּוִד וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּעֵלְתָּהּ אֶל קִרְיַת יְעָרִים אֲשֶׁר לַיהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים ה' יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר נִקְרָא שֵׁם: וַיִּרְכְּבוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עַל עֲגֹלָה חֲדָשָׁה מִבַּיִת אַבְיָנָדָב וְעֹזָא וְאַחִיו נְהֻגִים בְּעֲגֹלָה: וְדָוִד וְכָל יִשְׂרָאֵל מִשְׁחַקִּים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים בְּכָל עֵז וּבְשִׁירִים וּבְכַנְּוֹת וּבְנִבְלִים וּבְתַפִּים וּבְמַצְלִתִּים וּבְחַצְצֵרוֹת (דבה"א י"ג, ה-ח). אולם, למרות היוזמה הברוכה השמחה נגדעת באיבה: וַיָּבֹאוּ עַד גֵּרֶן כִּיֶּדֶן וַיִּשְׁלַח עֹזָא אֶת יָדוֹ לְאַחֲזוֹ אֶת הָאֲרוֹן כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר: וַיַּחַר אֶף ה' בְּעֹזָא וַיַּכְהוּ עַל אֲשֶׁר שָׁלַח יָדוֹ עַל הָאֲרוֹן וַיָּמָת שָׁם לִפְנֵי אֱלֹהִים (ט-י). מותו של עוזא מאת ה' בעת העלאת הארון מעיד על כך שהיה פגם כלשהו באופן העלאת הארון. דוד מבין זאת, ומרגיש יראה גדולה מפני ארון ה': וַיִּירָא דָּוִד אֶת הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹד הַיָּךְ אַבְיָא אֵלַי אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים! (י"ב). בעקבות אירוע קשה זה, ארון ה' נשאר בבית עובד אדום הגתי במשך שלושה חודשים.

דוד לא מוותר על העלאת הארון, אלא מנסה לחשוב איך לעשות זאת בצורה נכונה. כפי שראינו, היחס אל ארון ה' היה מורכב. **האתגר העומד לפני דוד הוא כיצד מתקרבים אל הארון ומשיבים אותו למרכז עבודת ה', ויחד עם זאת נזהרים בקדושתו**. ספר דברי הימים מתאר בצורה מפורטת את התיקון שעשה דוד בהעלאת הארון בפעם השנייה. נעקוב אחר השינויים ונבחן בעזרתם את התיקון שעושה דוד.

1. עבודת הלויים:

ההעלאה הראשונה נמסרה לידי עוזא ואחיו בני אבינדב, שלא היו כוהנים, ואין בפרשה שום רמז לתפקיד כלשהו שמילאו הכוהנים והלויים. תיקונו של דוד בעניין זה מתבטא בכמה מישורים. תחילה הוא מטה את הארון לבית עובד אדום הגתי, שהיה לוי (כפי שניתן להבין מתפקידיו כאחד הלויים, המצויינים בפרק ט"ו, פס' יח; כא; כד). אחר כך, ממנה דוד את הלויים לשאת את הארון: אִזְ אָמַד דָּוִד לֹא לְשֵׂאת אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים כִּי אִם הַלְוִיִּם כִּי בָּס בָּחַר ה' לְשֵׂאת אֶת אֲרוֹן ה' וּלְשָׂרְתוֹ עַד עוֹלָם (ט"ו, ב). **הלויים הם משרתי ה' בכל מהותם, ובתור שכאלה מופקדים הם על היחס הראוי למקדש וכליו**. רק הם יכולים לבצע בצורה המדויקת ביותר את הציווי הא-לוהי, בידיעה שהם משרתי ה' ועבדיו.

ואכן, בהעלאה השנייה מתאר הכתוב באריכות את השינוי הגדול שהתחולל בחלקם של הכוהנים והלוויים. דוד מקהיל אותם ודורש מהם להתקדש: וַיִּתְקַדְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְהַעֲלוֹת אֶת אֲרוֹן ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל (ט"ו, יד). בהמשך מוטלים עליהם כמה תפקידים: לשאת את הארון בכתפם במוטות (ב; כו); לנגן בכלי שיר להגדיל השמחה (טז-כא); לשיר במקלה לצורך החגיגה (טז); ולשמש כשוערים לארון באוהל החדש (כג-כד). על הכוהנים הוטל לתקוע בחצוצרות (כד).

2. נשיאה בכתף:

בהעלאת הארון בפעם הראשונה, שמו את הארון על עגלה: וַיִּרְכְּבוּ אֶת אֲרוֹן ה' אֱלֹהֵים עַל עֲגָלָה תְּדֻשָּׁה (י"ג, ו). אולם, הקב"ה הטיל על הלוויים בני קהת לשאת את הארון בכתף, וְלִבְנֵי קֵהֶת לֹא נָתַן (עגלות) כִּי עֲבַדְתָּ הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בְּכַתֵּף יִשָּׂאוּ (במדבר ז', ט). בפעם השנייה, דוד מתקן נקודה זו: וַיִּשָּׂאוּ בְנֵי הַלְוִיִּם אֶת אֲרוֹן ה' אֱלֹהֵים כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה כְּדַבַּר ה' בְּכַתְּפָם בְּמוֹטוֹת עֲלֵיהֶם (דבה"א ט"ו, טו). רד"ק מנסה להסביר כיצד טעה דוד בדין תורה מפורש:

רד"ק לשמ"ב ו', ו:

כי אמר: באותו זמן במדבר צוה הא-ל, כי לפי שהיה המשכן נשא בעגלות צווה לשאת את הארון בכתף, להראות כי קדושת הארון גדולה מקדושת המשכן, אבל בזמן שלא היה שם משכן חשב שאין חטא אם ישאוהו בעגלה.

שאלה למחשבה:

מהו ההבדל בין נשיאה בעגלה לנשיאה בכתף? איזו מהן עדיפה לדעתכם ומדוע?

באופן הפשוט ביותר, נשיאת הארון בכתף היא אחת ממצוות ה', הצריכות להתקיים במדויק, גם איננו מבינים אותן. במצוות הקשורות למשכן ולהשראת השכינה נדרשת דקדקנות וזהירות יתירה בגלל עצמת הקדושה (כפי שניתן ללמוד מסיפור נדב ואביהו). בנוסף, נראה כי אין כאן רק עניין טכני של אי-קיום הציווי במדויק, אלא עניין מהותי. הנשיאה בכתף מראה קרבה לעבודת המשא, נכונות להתאמץ עבורה, ויחד עם זאת התמסרות ואפילו השתעבדות לחפץ הנישא. לעומת זאת, נשיאה בעגלה היא יותר טכנית, ובפחות השקעת מאמץ, כפי שאומר המדרש:

במדבר רבה ה ח:

...ומעולין בשבט לוי משפחת קהת... הוי נמצאת אומר: אף על פי שהיו גדולים מן שאר המשפחות... לא היתה רוחן גסה עליהן אלא משועבדין לפני הארון. למה כן? לפי שאין גדולה לפני הא-להים.

3. נגיעה בארון

מות עוזה במהלך חגיגת העלאת הארון לירושלים קשה מאד. הנוכחים באירוע כזה חשים שהם התכוונו לטובה, וה' איננו רוצה את מעשיהם. ובאופן ספציפי - ברור שעוזה התכוון לטוב - להציל את ארון ה' מפילה, ולכן קשה לדוד לקבל את מותו: וַיַּחַר לְדָוִד בִּי פָרִיץ ה' פָּרִיץ בְּעֵזָא (י"ג, יד). מה היתה הטעות שגרמה למותו של עוזה?

אברבנאל לשמו"ב ו':

לפי שגם הלוויים לא היה להם ליגע בארון הא-לוהים, ולא היו נושאים אותו בעצמו ונוגעים בו אבל ישאוהו במוטות, ולכן היה מהפשע אם נגעו הלוויים בעצמות הארון, כל שכן שאר ישראל.

המגע בארון ה' עלול להמית מעצם **קדושת השראת השכינה** על הארון, אפילו בלא חטא, וזו הסיבה שהארון נישא בעזרת המוטות, ולא בידיים. בנוסף לכך, עצם העובדה שהארון נפל והיה צורך להחזיקו, מראה על חסרון ראשוני **באופן ההובלה** שלו. אם היו מובילים אותו כפי הנדרש, סביר להניח שזה לא היה קורה, ולא היה צורך לשלוח יד כדי לגעת בארון בניסיון להציל אותו מנפילה.

בנוסף לכך, אף שכוונת עוזא הייתה לטובה, למנוע את נפילת הארון, מכל מקום חטא יש כאן, כי שליחת היד מבוססת על ההנחה שיש בכוחו של אדם לשלוט בארון וביציבותו. שמיטת הבקר לא במקרה הייתה, ולא היה מקום לשלוח יד ולנסות לתמוך בארון - ובכך בעצם לנסות לשלוט בו. מעשה זה היווה אפוא הפרה של הזהירות המופלגת המתחייבת בכל קרבה ונגיעה אל הקודש, והוא ביטא חציה של הגבול בין מקום האדם ובין מקומו של הקב"ה. נשיאת הארון בכתף, במוטות ובבדים, בלא כל צורך לנגוע בו, מסמלת אפוא לא רק את קדושת הארון ככלי, אלא גם, במידה רבה, את האיסור לבטא שליטה אנושית בכל הקשור לקודש, ואת ההרחקה הנדרשת על מנת להתקרב כראוי אל הקודש.

אברבנאל מונה חטא נוסף: בשלחו את ידו לתמוך בארון מיעט עוזא בקדושת הארון, בכך שהראה שכביכול אין הארון יכול לעמוד בעצמו, בלא נושא, וכך אומרת הגמרא:

תלמוד בבלי סוטה דף לה ע"א:

ועל דבר זה נענש עוזא, שנאמר: ויבאו עד גורן כידון וישלח עוזא את ידו לאחוז את הארון, אמר לו הקדוש ברוך הוא: עוזא, נושאיו נשא, עצמו לא כל שכ!

מדרש זה מבטא נקודה מהותית: הארון הוא שמוביל את הנושא אותו - ולא להפך; כביכול אין הארון זקוק לשום סיוע אנושי. **כשהתפיסה מתהפכת, והאדם חושב שיש בכוחו להוביל בעצמו את הארון** - בעגלה ולא בנשיאה בכתף, בנגיעה ולא באמצעות הבדים, בישראל ולא בלויים משרתי ה' ונבחריו - **או אז נשמט הארון, והדבר מחייב תיקון**.

דוד תיקן חטא זה תיקון גדול בהעלאת הארון בפעם השנייה: בהקדשת הלויים, בנשיאה בכתף, בהקרבת הקרבנות ובשיתוף כל העם. נראה כי התיקון הכולל והאמתי לכך יהיה במרד אבשלום. כשעוזב דוד את ירושלים על מנת שלא להתעמת עם אבשלום בעיר, הוא מחליט להשאיר את ארון ה' בירושלים: **הָשֵׁב אֶת אָרוֹן ה' אֶל-לְהִים הָעִיר אֲשֶׁר אֲמַצָּא חָן בְּעֵינָי ה' וְהִשְׁבֵּנִי וְהִרְאֵנִי אֹתוֹ וְאֶת נֹוֹהוֹ: וְאִם לֹא יֵאמֶר לֹא תִפְצְתִּי בְךָ הַנְּגִי יַעֲשֶׂה לִּי פֶּאֶשֶׁר טוֹב בְּעֵינָי (שמ"ב ט"ו, כה-כו)**. כביכול הפנים דוד רק בפרשה זו את מלוא המשמעות של תלותו המוחלטת בקב"ה ואת תלותה של מלכותו בהסכמה הא-לוהית, ועל כן לא לקח עוד את הארון איתו, אלא חיכה להבין מה רצון ה' כלפי מלכותו.

4. דרכי ביטוי השמחה:

בהעלאת הראשונה נאמר וְדוֹד וְכָל יִשְׂרָאֵל מִשְׁחֻקִים לִפְנֵי ה' אֶל-לְהִים בְּכָל עֵז וּבְשִׁירִים וּבְכַנְרֹת וּבְנִבְלִים וּבְתַפִּים וּבְמִצְלִתִּים וּבְחִצְצֻרוֹת (דבה"א י"ג, ח; ובמקביל שמ"ב ו', ה), דהיינו: בכלי נגינה שונים. בהעלאת השנייה, לעומת זאת, נאמר וְדוֹד מְכַרְכֵּר בְּכָל עֵז לִפְנֵי ה' וְדוֹד חֲגוֹר אֶפֶוד בָּד... דוֹד מְפָז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי ה' (שמ"ב ו', יד-טז). הריקוד לפני ה' בהעלאת השנייה, לעומת השמחה בכלי נגינה בהעלאת הראשונה, מדגיש יותר את ביטויי הענווה וההתבטלות של דוד כלפי ה' באישיותו ובעצמיותו.

יחד עם זאת, בהעלאת הארון בפעם השנייה השמחה מתוכננת בצורה מאד קפדנית ומדוקדקת (התקדשות וחלוקת תפקידים ברורה), כך שלא יהיה חשש לפריצת גבולות שאיננה ראויה כלפי הקודש (ראה **בפוסט מאת ד"ר ברכי אליצור**).

5. הקרבת קרבנות:

בהעלאת הארון בפעם הראשונה לא נזכרת הקרבת קרבנות, ואילו בפעם השנייה העלאת הארון מלווה בקרבנות רבים: וְהָיָה בְּעֹד ה' אֶל-לְהִים אֶת הַלֵּוִים נֹשְׂאֵי אָרוֹן בְּרִית ה' וַיִּזְבְּחוּ שִׁבְעָה פָּרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים (ט"ו, כו). במקומות רבים בתורה ניכרת חשיבות גדולה ומשמעות מיוחדת לצימוד של הקרבת קרבנות לאפשרות להשראת שכינה. קרבן הוא

אחת הדרכים לקרבת א-לוהים; בהכנות להקרבה ובהקרבה עצמה מעלה כביכול האדם את המציאות - והוא בתוכה - כלפי הקב"ה, ודבר זה מאפשר לו לזכות בהשראת שכינה.

הצלחת התיקון

לאור הפקת הלקחים מן העלאת הארון הראשונה, דוד מצליח לעשות תיקון משמעותי ולהעלות את ארון ה' לירושלים בצורה ראויה ונכונה, ובשמחה גדולה: וַיָּבִיאוּ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּצִּיגוּ אֹתוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה לוֹ דָּוִד וַיִּקְרְבוּ עֲלוֹת וּשְׁלָמִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים (ט"ז, א). דבר זה מלמד רבות על **דרכו של דוד המלך**, אשר מציב את **עבודת ה' במרכז חייו ובמרכז מלכותו**, פועל לשם כך בנחרצות, אינו מוותר על כך גם כשיש קושי, ובעיקר: מוכן לבדוק את עצמו, **להודות בטעויות ולעשות שינוי ותיקון**.

חלק ד - סדרי העבודה לפני הארון

לאחר העלאת הארון לירושלים, והכנסתו לאהל שדוד הכין עבורו, דוד קובע סדרי עבודה מפורטים לפני הארון:

- א. קביעת מחלקות של לויים משוררים לפני הארון: וַיִּתֵּן לִפְנֵי אֲרוֹן ה' מִן הַלְוִיִּם מְשֻׁרְתִּים וְלִהְיוּ לְהַלֵּל לַה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל... וַיַּעֲזֹב שָׁם לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית ה' לְאֶסְפֵּי וּלְאֶחָיו לְשֵׁרֵת לִפְנֵי הָאֲרוֹן תָּמִיד לְדָבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ (ט"ז, ד; לז)
- ב. קביעת שיר של תמיד - מזמור שאותו ישירו לפני הארון בכל יום (ט"ז, ח-לו): הוֹדוּ לַה' קְרָאוּ בְּשִׁמּוֹ הוֹדִיעוּ בְּעִמִּים עֲלִילֹתָיו: שִׁירוּ לוֹ זָמְרוּ לוֹ שִׁיחוּ בְּכָל נַפְלְאוֹתָיו: הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ יִשְׁמַח לֵב מִבְּקִשָּׁיו ה': דְּרָשׁוּ ה' וַעֲזוּ בְּקִשׁוֹ פָּנָיו תִּמְיֵד... בסדר עולם רבה (י"ד) נשמרה מסורת לפיה חילקו הלויים שיר זה לשניים, בבוקר היו אומרים פס' ח-כב, ובין הערביים היו אומרים פס' כג-לו. לפי אחת הדעות, לא בכל יום שרו שיר זה, והלויים יכלו להחליט לשיר בכל יום שיר אחר. (ראו בסיכום דעת מקרא לדב"א ט"ז, עמ' שכה)
- ג. קביעת מחלקות של שוערים לארון: וּבְרַכְיָה וְאַלְקָנָה שְׁעָרִים לְאֲרוֹן... וְעִבְדֵּי אָדָם וַיְחִיָּה שְׁעָרִים לְאֲרוֹן (ט"ו, כג-כד)

במקביל לסדר העבודה לפני הארון, מתנהל סדר עבודת הקרבנות במשכן, בגבעון, וגם שם מעמיד דוד משמרות כהנים (העוסקים בעבודת הקרבנות) ומשמרות לויים (משוררים ושוערים): וַיַּעֲזֹב שָׁם לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית ה' לְאֶסְפֵּי וּלְאֶחָיו לְשֵׁרֵת לִפְנֵי הָאֲרוֹן תָּמִיד לְדָבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ... וְאֵת צְדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים לִפְנֵי מִשְׁכַּן ה' בְּבִמְהָ אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן: לְהַעֲלוֹת עֲלוֹת לַה' עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה תָּמִיד לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב... וְעַמְהֵם הֵימָן וַיְדוּתוֹן וְשֹׁאֵר הַבְּרוּדִים אֲשֶׁר נִקְבְּוּ בְּשֵׁמוֹת לְהַדוֹת לַה' כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ: וְעַמְהֵם הֵימָן וַיְדוּתוֹן חֲצִצְרוֹת וּמְצֻלְתַּיִם לְמִשְׁמִיעִים וְכֹלֵי שִׁיר הָאֱלֹהִים וּבְנֵי יְדוּתוֹן לְשֹׁעֵר (ט"ז, לז-מב). כנראה שלא רק שהיתה חלוקת עבודה בין משמרות הלויים במשכן ולפני הארון אלא שהיה תיאום ביניהן - זמן השירה לפני הארון תואם את זמן השירה לפני הקרבנות.

סדרי העבודה הללו הינם הקדמה לסדרי העבודה הקבועים שיתכנן דוד לקראת בניית המקדש.

סיכום:

העלאת ארון ה' לירושלים תופסת מקום חשוב במלכותו של דוד, כחלק ממהלך גדול יותר של מציאת מקום קבע לשכינת ה' בירושלים, עיר בירת מלכותו של דוד. בכך מציב דוד את עבודת ה' במרכז מלכותו.

ארון ה' היה מונח בקרן זווית מאז ימי שמואל, מכיוון שהעם לא הצליח להתמודד עם ההתייחסות המורכבת אליו. האתגר העומד לפני דוד הוא כיצד מתקרבים אל הארון ומשיבים אותו למרכז עבודת ה', ויחד עם זאת נזהרים בקדושתו וביחס בינו לבין המלכות. הניסיון הראשון להעלאת הארון נכשל, מכיוון שנעשו כמה טעויות המבטאות יחס מוטעה אל הארון. דוד עושה "הפקת לקחים", ובפעם השנייה מתכנן את העלאת הארון בקפדנות ובצורה

ראויה. התיקון של דוד מצליח, הארון מגיע למקומו הראוי מתוך שמחה, ודוד דואג למשמרות עבודה קבועות סביבו, המהוות בסיס למשמרות הלוויה במקדש בהמשך.

להרחבה

[הרב יצחק לוי - העלאת הארון לירושלים א; חלק ב](#)

[מתן על הפרק - פרקים י"ב-י"ג](#)

[מתן על הפרק - פרקים י"ד-י"ה](#)

[מתן על הפרק - פרקים ט"ז-ט"ח](#)

[נריה קליין - העלאת הארון השניה](#)

[נריה קליין - דרישת ה' - דוד ושאול](#)